

ČESKÝ INSTITUT PRO AKREDITACI, o.p.s.

Opletalova 41, 110 00 Praha 1 – Nové Město

METODICKÉ POKYNY PRO AKREDITACI

Národního akreditačního orgánu České republiky

MPA 30 - 03 - 07

Politika ČIA

**pro účast v národních a mezinárodních aktivitách
v oblasti zkoušení způsobilosti**

Tyto metodické pokyny (dále jen MPA) obsahují překlad dokumentu ILAC P9:2005 Politika ILAC pro účast v národních a mezinárodních aktivitách v oblasti zkoušení způsobilosti a Národní dodatek.

Tyto MPA nesmí být dále rozšiřovány.

---

duben 2007

PŘEDMLUVA

Tyto MPA 30-03-07 obsahují politiku ČIA v oblasti zkoušení způsobilosti.

Text obsahuje překlad dokumentu ILAC P9:2005 Politika ILAC pro účast v národních a mezinárodních aktivitách v oblasti zkoušení způsobilosti. Tento dokument stanovuje požadavky a dává doporučení akreditačním orgánům k využívání aktivit v oblasti zkoušení způsobilosti v akreditačním procesu a zároveň k jejich využití jako nástrojů harmonizace pro multilaterální a bilaterální dohody.

Z obecného textu dokumentu ILAC pak vychází Národní dodatek, který je uveden v příloze tohoto dokumentu.

1 ÚVOD

V souladu s normou ISO/IEC 17025 [1] laboratoř musí mít postupy pro řízení jakosti sloužící k monitorování platnosti prováděných zkoušek a kalibrací. Toto monitorování může zahrnovat účast v mezilaboratorních porovnáních nebo zkoušení způsobilosti (PT), ale také jiné způsoby, např. pravidelné užívání certifikovaných referenčních materiálů, opakovaných zkoušek nebo kalibrací s využitím stejné nebo odlišné metody. Tímto způsobem může laboratoř podat svým klientům a akreditačnímu orgánu důkaz o své způsobilosti.

2 PŘEDMĚT

Tato politika stanovuje požadavky a dává návod akreditačním orgánům k využívání aktivit v oblasti zkoušení způsobilosti (PT aktivit) v procesu akreditace a jako nástroje harmonizace pro multilaterální a bilaterální dohody [2, 3].

3 TERMINOLOGIE

- 3.1 **Zkoušení způsobilosti - *proficiency testing* (PT)** je zjišťování schopnosti laboratoře provádět zkoušení nebo kalibrace nebo zjišťování schopnosti inspekčního orgánu provádět zkoušení, a to formou mezilaboratorního porovnání.
- 3.2 **Mezilaboratorní porovnání - *interlaboratory comparison* (ILC)** je organizace, provedení a vyhodnocení kalibrací/zkoušek na stejné nebo podobné kalibrační/zkušební položce dvěma nebo více laboratořemi podle předem stanovených podmínek.

4 POLITIKA ILAC

- 4.1 Akreditační orgány, které usilují o členství nebo jsou členy multilaterální dohody ILAC, potřebují demonstrovat vhodným způsobem technickou způsobilost svých akreditovaných zkušebních a kalibračních laboratoří. Jedním ze způsobů, jakým je možno demonstrovat technickou způsobilost, je dostatečná účast laboratoří při zkoušení způsobilosti tam, kde jsou takové aktivity dostupné (viz POZNÁMKA 1). Tam, kde je to možné, tato politika platí také pro zkušební činnost akreditovaných inspekčních orgánů.

POZNÁMKA 1: Uznává se, že existují oblasti, ve kterých zkoušení způsobilosti není právě praktické nebo neexistuje. PT aktivity jsou považovány za účinný a efektivní prostředek ke zjištění schopnosti jednotlivých laboratoří provádět určité zkoušky nebo měření a k jejímu průběžnému monitorování.

Akreditační orgány musí mít pro tyto činnosti politiku zohledňující ekonomický dopad na laboratoře. Dobrý výkon (uspokojivá účast) laboratoře v PT aktivitách musí být brán v úvahu především při stanovení dalších kritérií dozoru, jak je specifikováno v ILAC G10:1996 [4].

Doporučený minimální počet vhodných PT aktivit pro laboratoř je (viz POZNÁMKA 2):

- jedna aktivita před získáním akreditace (viz POZNÁMKA 3),
- jedna aktivita ke každé významné oblasti v rozsahu akreditace (viz POZNÁMKA 4) v průběhu 4 let (viz POZNÁMKA 5).

POZNÁMKA 2: Vhodnou PT aktivitou může být mezilaboratorní porovnání nebo měřicí audit monitorující schopnost laboratoře provádět zkoušky např. takové, které jsou prováděny národními nebo regionálními akreditačními orgány nebo jejich sdruženími, vládou, průmyslem nebo komerčními poskytovateli určitých programů PT.

POZNÁMKA 3: Národní akreditační orgány by měly stanovit oblasti, ve kterých je vhodné, aby laboratoře demonstrovaly způsobilost pro výkon své činnosti pomocí zkoušení způsobilosti před akreditací.

POZNÁMKA 4: Příklady takovýchto významných dílčích oblastí jsou následující:

- analýza složek životního prostředí: půdy (včetně pevných odpadů, kalů, kompostů),
- analýza složek životního prostředí: voda (odpadní vody, podzemní vody, pitná voda),
- analýza složek životního prostředí: ovzduší (emise a imise),
- zkoušení materiálů: chemické parametry,
- zkoušení materiálů: fyzikální veličiny,
- zkoušení materiálů: nedestruktivní zkoušení,
- dimensionální metrologie,
- měření tlaku.

POZNÁMKA 5: Jestliže dojde v laboratoři k významným změnám v personálním obsazení nebo v rozsahu akreditace, akreditační orgán může tento interval zkrátit.

4.2 Je zapotřebí, aby akreditační orgány plně dokumentovaly svou politiku a postupy v oblasti zkoušení způsobilosti (viz POZNÁMKA 6). Akreditační orgány musí být především schopny hodnotit během akreditačního procesu, zda účast akreditovaných laboratoří ve zkoušení způsobilosti je efektivní a zda jsou prováděna nápravná opatření, je-li to nutné (viz POZNÁMKA 7).

POZNÁMKA 6: Akreditační orgány by měly podporovat používání vhodných programů PT, které splňují základní doporučení ISO/IEC Guide 43-1 [5] nebo ILAC G13 [6] tam, kde je to možné.

POZNÁMKA 7: Relevantní doporučení jsou uvedena v ISO/IEC Guide 43-2 [7].

5 Odkazy

- [1] ISO/IEC 17025:2005
- [2] ISO/IEC 17011:2004
- [3] ILAC P1:2003 (v revizi)
- [4] ILAC G10:1996 (v revizi)
- [5] ISO/IEC Guide 43-1:1997
- [6] ILAC G13:2000
- [7] ISO/IEC Guide 43-2:1997

PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Tyto MPA nabývají účinnosti dnem 15.4.2007.

K tomuto dni se ruší MPA 30-03-06 z 1.9.2006.

Ing. Jiří Růžička, MBA
ředitel
Českého institutu pro akreditaci, o.p.s.

PŘÍLOHA

Národní dodatek:

1. Laboratoře by měly monitorovat platnost zkoušek/vyšetření/kalibrací formou účasti v programech PT, které jsou laboratořím dostupné a které splňují požadavky mezinárodně uznávaných dokumentů pro organizaci a hodnocení PT (tzn. ISO/IEC Guide 43-1 a ILAC G13) všude tam, kde je to vhodné a možné.
2. U zkušebních laboratoří (včetně vlastních zkušebních kapacit inspekčních orgánů) a laboratoří zdravotnických požaduje ČIA úspěšnou účast ve vhodných PT aktivitách nejméně v následujícím rozsahu:
  - *před získáním akreditace* nejméně jedenkrát v jedné z významných oblastí, která bude předmětem posouzení, jsou-li dostupné programy PT např. v Ročním plánu zkoušení způsobilosti,
  - *mezi dvěmi následnými posouzeními* (v průběhu platnosti Osvědčení o akreditaci) nejméně jedenkrát ročně tak, aby byly pokryty všechny významné oblasti a typy zkoušek, které jsou předmětem akreditace, jsou-li dostupné např. v Ročním plánu zkoušení způsobilosti.

V souladu s mezinárodními požadavky ČIA specifikuje následující významné oblasti, v nichž je vyžadována účast v programech PT:

- chemické a fyzikálně-chemické zkoušky: vody, potraviny, ovzduší, krmiva, rostlinný materiál, půdy/zeminy, kaly, sedimenty, odpady, oceli,
- vzorkování: vody,
- senzorická analýza: vody,
- mikrobiologické zkoušky: vody, potraviny,
- vyšetření prováděná ve zdravotnických laboratořích,
- fyzikálně-mechanické zkoušky: akustika, osvětlení, intenzita elektrického pole, zkoušky kovových materiálů, asfaltových pojiv, asfaltových směsí, kameniva.

NÁRODNÍ POZNÁMKA 1: Uvedené specifikace mohou být aktualizovány v rámci tohoto dokumentu dle nabídky a dostupnosti programů PT, jejichž organizátoři splňují požadavky mezinárodně uznávaných dokumentů pro zkoušení způsobilosti.

3. U kalibračních laboratoří ČIA požaduje úspěšnou účast ve vhodných PT aktivitách nejméně v následujícím rozsahu:
  - *před získáním akreditace* jedenkrát v oboru nejméně jedné z měřených hlavních veličin, které budou předmětem posouzení, jsou-li dostupné programy PT např. v Ročním plánu zkoušení způsobilosti nebo je-li dostupné dvoustranné porovnávací měření s ČMI nebo jiné ekvivalentní dvoustranné porovnávací měření,
  - *mezi dvěmi následnými posouzeními* (v průběhu platnosti Osvědčení o akreditaci) nejméně jedenkrát ročně tak, aby byly pokryty všechny hlavní veličiny, které jsou předmětem akreditace, jsou-li dostupné např. v Ročním plánu zkoušení způsobilosti nebo existuje-li dvoustranné porovnávací měření s ČMI nebo jiné dvoustranné porovnávací měření.
4. Výše uvedená četnost účasti ve vhodných programech PT je minimální četností stanovenou ČIA pro potřebu monitorování činnosti akreditovaných laboratoří před získáním akreditace a v průběhu platnosti Osvědčení o akreditaci.

Četnost účasti v programech PT by si měla každá laboratoř stanovit a dokumentovat v souladu s požadavky právně závazných dokumentů a zvyklostmi v dané oblasti zkoušek/vyšetření/kalibrací a také s ohledem na charakter a množství prováděných zkoušek/vyšetření/kalibrací.

NÁRODNÍ POZNÁMKA 2: V případě, že akreditace je udělena laboratoři s více pracovišti, která provádějí stejné zkoušky/vyšetření/kalibrace, požadavek účasti v programech PT se týká každého pracoviště.

5. Pro účely posouzení a průběžného sledování schopnosti laboratoře provádět určité zkoušky/vyšetření/kalibrace ČIA doporučuje přednostně účast v těch programech PT, jejichž organizátoři jsou akreditovaní podle mezinárodně uznávaných kritériálních dokumentů, (ISO/IEC Guide 43-1 a ILAC G13) v souladu s resolucí ILAC GA 9.13.

ČIA akceptuje i účast laboratoře v národních nebo mezinárodních programech PT, které jsou otevřené a transparentní, tzn. poskytují potřebné informace o způsobu organizace, provedení a vyhodnocení PT, včetně prezentování výsledků.

6. Roční plán zkoušení způsobilosti je k dispozici na <http://www.cai.cz>. Přehled pravidelně pořádaných zahraničních programů PT je dostupný v mezinárodní databázi EPTIS (<http://www.eptis.bam.de>).

NÁRODNÍ POZNÁMKA 3: Programy PT posouzené ČIA jsou v Ročním plánu zkoušení způsobilosti barevně vyznačeny.